

**MINISTERSTVO VNITRA-GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ
HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR**

**METODIKA SUTINOVÉHO VYHLEDÁVÁNÍ
S VYUŽITÍM ZÁCHRANÁŘSKÝCH PSŮ**

**KOLEKTIV AUTORŮ ODBORNÉ KYNOLOGICKÉ KOMISE
MV-GENERÁLNÍHO ŘEDITELSTVÍ HZS ČR**

2005

OBSAH

1.	Úvod a definice pojmů	4
2.	Indikace pro nasazení kynologické skupiny	4
3.	Vyrozumění a svolání kynologické skupiny	5
4.	Uvolňování dobrovolných kynologů ze zaměstnání k zásahu	6
5.	Přeprava kynologa se psem na místo zásahu	6
6.	Příjezd kynologa se psem na místo zásahu	7
7.	Nasazení kynologické skupiny na místě zásahu	8
8.	Právní postavení členů kynologické skupiny na místě zásahu	8
9.	Bezpečnost a ochrana zdraví člena kynologické skupiny	10
10.	Postup při nálezu osoby na místě zásahu	12
11.	Postup kynologa při ukončení nasazení	12
12.	Náhrady	12
13.	Závěrečná ustanovení	14
14.	Použitá literatura	14
15.	Přílohy	15
	Taktika nasazení psů při sutinovém vyhledávání	16
	Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu	20
	Typy trosek, sutin a poškozených prostor	23
	Vybavení člena kynologické skupiny ČR	29
	Značení prohledaných prostor podle metodiky INSARAG	30
	Kynologická specifika práce ve výšce a nad volnou hloubkou	34
	Bezpečnostní pravidla při přepravě kynologické skupiny vrtulníkem	37

1. Úvod a definice pojmů

1.1. Metodika je určena pro odbornou přípravu a instruktáž složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) a kynologických specialistů určených pro zásah při vyhledávání zasypaných či zavalených osob ve zřícených budovách a objektech podobného charakteru.

1.2. Pro účely této metodiky se pod následujícími pojmy rozumí:

- **kynolog se psem** – speciálně vycvičený tým určený k biologickému vyhledání osob za využití čichových schopností psa, v zahraniční terminologii se používá zkratka „K9-team“ (z „canine team“). Jedná se o držitele kynologického atestu se specializací S(sutiny), jehož použitelnost k provádění záchranných prací byla ověřena a prokazuje se dle předpisu HZS ČR¹⁾,
- **kynologická skupina** – skupina kynologů se psy, která se na místě zásahu sestavuje z přítomných kynologů se psy.

2. Indikace pro nasazení kynologické skupiny

2.1. Hlavním úkolem kynologické skupiny je nález živých osob v případech:

- vyhledávání osob zasypaných suti, troskami budov či jiným materiálem,
- vyhledávání osob, které jsou uvězněny při rozsáhlých dopravních a leteckých nehodách a při průmyslových haváriích,
- prohledání nepřístupných míst, kde by se mohla nacházet osoba (otvory, jámy, šachty, sklepy atd.),
- prověření prostorů, zda-li se v nich nenacházejí náhodné osoby.

2.2. Z hlediska indikace nutnosti nasazení kynologické skupiny se zejména jedná o zásahy, při nichž je podezření, že se ve zříceném objektu vyskytuje jedna nebo více osob, jejichž pozici nelze běžnými způsoby a prostředky jednotek požární ochrany přesně určit, či případy, kdy standardními silami a prostředky zúčastněných složek IZS nelze vyloučit, že se ve zříceném objektu nenacházejí žádné osoby.

¹⁾ Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka MV č. 48/2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psůvoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací.

3. Vyrozumění a svolání kynologické skupiny

3.1. Svolání členů kynologické skupiny:

- svolání členů kynologické skupiny provádí **Operační a informační středisko MV-generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR** (dále jen „OPIS MV-GR HZS ČR“) nebo **územně příslušné operační a informační středisko hasičského záchranného sboru kraje** (dále jen „OPIS HZS kraje“) na základě aktualizovaného seznamu držitelů kynologických atestů se specializací S(sutiny)¹⁾,
- v případě mezinárodní záchranné operace toto svolání provádí OPIS MV-GR HZS ČR podle seznamu držitelů kynologických atestů předurčených pro mezinárodní záchranné operace¹⁾.

3.2. Kontaktování členů kynologické skupiny z OPIS MV-GR HZS ČR nebo územně příslušného OPIS HZS kraje (dále jen „OPIS“) probíhá zpravidla ve dvou fázích:

- **vyrozumění** člena kynologické skupiny prostřednictvím OPIS o vzniku mimořádné události, která může vyžadovat nasazení atestovaných kynologů. Vyrozumění předá OPIS vedoucímu složky IZS, na kontaktní místo složky IZS nebo přímo místně příslušnému atestovanému členu složky IZS. V případě přímého vyrozumění místně příslušného atestovaného člena složky IZS je vedoucí této složky IZS informován cestou tohoto člena,
- **vyžádání** členů kynologické skupiny k zásahu složky IZS, vyčleněných k provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech v rámci IZS, prostřednictvím OPIS. Vyžádání předá OPIS vedoucímu složky IZS, na kontaktní místo složky IZS nebo přímo místně příslušným atestovaným členům složky IZS. V případě přímého vyžádání místně příslušného atestovaného člena složky IZS je vedoucí této složky IZS informován cestou tohoto člena,
- fáze vyrozumění může být v některých případech přímo nahrazena fází vyžádání.

3.3. Kynolog při kontaktu z OPIS sdělí:

- zda je schopen nasazení/výjezdu (aktuální zdravotní stav kynologa a psa, okamžitá dostupnost, pokud se jedná o nasazení do mezinárodních záchranných operací aktuální možnost vycestování na týdenní nasazení, platnost očkování, cestovního dokladu apod.),

- kontaktní místo pro vyzvednutí kynologa se psem přepravním prostředkem HZS ČR nebo jiné složky IZS,
- potřebný čas na přípravu k odjezdu ze stanoveného kontaktního místa (doba na sbalení kynologa se psem k nasazení by měla být do 30 minut, tento čas se může prodloužit o dojezdové časy ze zaměstnání do bydliště a způsob svozu kynologické skupiny či jednotlivce),
- další potřebné /stručné/ informace.

4. Uvolňování dobrovolných kynologů ze zaměstnání k zásahu

- 4.1. Dobrovolnému kynologovi dle čl. 8.1. písm. b), který byl povolán k zásahu a účastní se jej, vzniká dle právního předpisu²⁾ překážka v práci na straně zaměstnance z důvodu obecného zájmu. Překážka vzniká na základě výkonu občanských povinností ve smyslu prováděcího právního předpisu zákoníku práce³⁾.
- 4.2. Pokud je třeba tyto občanské povinnosti vykonávat v pracovní době, poskytne zaměstnavatel zaměstnanci k tomuto účelu **pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu**. Uvolněnému zaměstnanci **poskytne zaměstnavatel**, u něhož je zaměstnanec v pracovním poměru, **náhradu mzdy** ve výši průměrného výdělku.²⁾
- 4.3. Náhrada mzdy za dobu uvolnění zaměstnance podle odst. 4.2 se hradí zaměstnavateli (**refundace mzdy zaměstnavateli**) podle právního předpisu⁴⁾ - lze ji považovat za škodu vzniklou zaměstnavateli, která se odškodňuje postupem uvedeným v čl. 12.3.

5. Přeprava kynologa se psem na místo zásahu

- 5.1. Člen kynologické skupiny je na místo nasazení zpravidla přepravován prostředky HZS ČR nebo jinými smluvně zajištěnými prostředky složek IZS (motorovými vozidly vybavenými zvláštním výstražným zařízením modré barvy, letecky nebo jinými dostupnými dopravními prostředky).
- 5.2. Soukromým vozidlem člena kynologické skupiny se doprava realizuje jen výjimečně na základě domluvy s OPIS (např. při krátké dojezdové vzdálenosti v místě bydliště). Tento způsob přepravy je nevhodný zejména při přesunech na delší vzdálenosti, při předpokládané složité dopravní situaci (dopravní špička, kolony na dálnicích), apod.
- 5.3. Pes je na místo zásahu přepravován dle požadavku kynologa. Přeprava v zavazadlovém prostoru dopravního prostředku je možná pouze, je-li tento prostor dosta-

²⁾ § 124 zákoníku práce

³⁾ § 14 odst. 3 nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony

⁴⁾ § 17 nařízení vlády č. 108/1994 Sb.

tečně větrán. Pokud se jedná o dopravu na delší vzdálenosti, je pes přepravován v přepravní bedně.

- 5.4. Transport psa na místo zásahu vrtulníkem probíhá podle bezpečnostních pravidel uvedených v příloze č. 7.
- 5.5. Při letecké přepravě dopravními letadly je pes přepravován v mobilním přepravním kotci schváleném pro leteckou přepravu, nestanoví-li pilot jinak.

6. Příjezd kynologa se psem na místo zásahu

- 6.1. Po příjezdu kynologa se psem na místo zásahu se kynolog ohlásí u velitele zásahu⁵⁾ nebo ve štábu velitele zásahu a prokáže se platným průkazem držitele kynologického atestu se specializací S(sutiny). Velitel zásahu zaznamená uvedenou skutečnost do dokumentace o vedení zásahu (podklad pro zprávu o zásahu).
- 6.2. Velitel zásahu je označen vestou s nápisem "Velitel zásahu" nebo červenou páskou na levé paži s nápisem "VZ",
- 6.3. Na místě zásahu se z přítomných kynologů ustanoví vedoucí kynologické skupiny, který komunikuje s velitelem zásahu nebo jím pověřeným zástupcem a předává informace potřebné k nasazení psů a informace o výsledku nasazení.
- 6.4. Vedoucí kynologické skupiny se zpravidla stanoví dle následujícího klíče:
 - vedoucím kynologické skupiny v místě zásahu je kynolog základní složky IZS,
 - pokud mezi členy kynologické skupiny na místě nasazení není kynolog základní složky IZS, určí se vedoucím kynologické skupiny nejzkušenější kynolog (např. domluvou nebo dle data vydání kynologického atestu).
- 6.5. Vedoucí kynologické skupiny na místě zásahu nebo ve štábu velitele zásahu:
 - se seznámí se situací, informuje o počtu členů kynologické skupiny, počtu psů ve skupině a o doplňkovém speciálním vybavení,
 - vyžádá si doplňující a upřesňující informace o situaci na místě zásahu (zejména počet pohřešovaných osob a jejich možná poloha) a o hrozcích nebezpečích pro nasazení kynologické skupiny (plyn, elektrická energie,..),
 - předá požadavky na specifické zabezpečení s ohledem na zvláštnosti nasazení psů (např. vyklizení prostoru od zasahujících, vypnutí agregátů, zkropení sutiny vodní mlhou k usazení prachu).

⁵⁾ § 19 zákona č.239/2000 Sb.

- 6.6. Velitel zásahu přidělí kynologické skupině potřebný počet hasičů, kteří zajišťují pohyb členů kynologické skupiny na místě zásahu, potřebnou techniku nebo technické dovybavení kynologické skupiny (viz 9.2).
- 6.7. Stanoví se způsob spojení nebo předávání informací mezi kynologickou skupinou a velitelem zásahu, či štábem velitele zásahu.
- 6.8. Je sestaven harmonogram, postup záchranných prací a součinnost mezi zasahujícími složkami IZS.

7. Nasazení kynologické skupiny na místě zásahu

- 7.1. Kynologická skupina na místě zásahu postupuje dle „Taktiky nasazení psů při sutinovém vyhledávání“ (viz příloha č. 1).
- 7.2. Činnost jednotek požární ochrany probíhá podle standardních taktických postupů (zejména viz příloha č. 2) v návaznosti na druh mimořádné události⁶⁾.
- 7.3. Pokud kynologická skupina dorazila na místo události zároveň s prvosledovými jednotkami požární ochrany nebo jen o málo později, před započítím technických vyhledávacích prací (průzkum systematickým odsouváním sutin nebo jiné úkony), které s ohledem na nasazení kynologické skupiny snesou odkladu, měli by být psi nasazení na místo zásahu jako první.
- 7.4. Nasazení kynologické skupiny je možné až po likvidaci bezprostředního sekundárního nebezpečí (např. požáru, úniku plynu z poškozených rozvodů, elektrická instalace pod napětím atp).

8. Právní postavení členů kynologické skupiny na místě zásahu

- 8.1. Z hlediska náhrad se rozlišuje následující právní postavení:
- a) je-li člen kynologické skupiny placeným zaměstnancem složky IZS, která byla povolána k zásahu, a svou účastí při zásahu vykonává práci vyplývající z jeho pracovní-právního vztahu, pohlíží se na člena kynologické skupiny jako na **člena zasahující složky IZS**⁷⁾; v případě ostatní složky IZS rovněž jako na člena složky IZS, která poskytuje plánovanou pomoc na vyžádání⁸⁾,

⁶⁾ např. bojový řád jednotek požární ochrany – metodické listy č. 1 a č. 2 kapitoly T, Konspekt odborné přípravy jednotek PO – Záchrana osob z demolic a závalů

⁷⁾ § 4 zákona č. 239/2000 Sb.

⁸⁾ § 21 zákona č. 239/2000 Sb.

b) není-li člen kynologické skupiny v pracovně-právním vztahu ke složce IZS nebo se tato složka IZS zásahu přímo neúčastní, je tento člen kynologické skupiny (dále jen „dobrovolný kynolog“) v právním postavení osoby poskytující **osobní a věcnou pomoc**⁹⁾ při požárech, živelních událostech nebo v jiných obdobných mimořádných případech na výzvu velitele zásahu.

- 8.2. Dobrovolný kynolog jako **fyzická osoba může odmítnout poskytnutí osobní pomoci, pokud by tím ohrozil život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud mu v tom brání důležité okolnosti, které by zjevně způsobily závažnější následek než ohrožení, kterému se má předcházet**¹⁰⁾.
- 8.3. Bezprostředním nadřízeným kynologa na místě zásahu je velitel zásahu nebo osoba, do jejíž podřízenosti kynologa určí velitel zásahu, např. velitel úseku, velitel sektoru či velitel jednotky (dále jen „přidělený velitel“). Nasazení kynologů během zásahu koordinuje vedoucí kynologické skupiny v dohodě s přiděleným velitelem.
- 8.4. Přidělený velitel rozhoduje a volí postup nasazení, určuje priority, pravidla a podmínky provádění úkolů.
- 8.5. V případě, že se kynologická skupina účastní akcí organizovaných a vedených jinými složkami IZS, je skupina pod velením této složky IZS.
- 8.6. Přidělený velitel dává příkazy kynologické skupině. Vedoucí kynologické skupiny rozhoduje, jakým způsobem a postupem bude provedeno nasazení psů zejména s přihlédnutím k rozsahu, struktuře a typu trosek (viz příloha č. 3).
- 8.7. Vedoucí kynologické skupiny navrhuje pro zvýšení efektivity provedení úkolu:
- rozdělení vyznačeného prostoru na menší části a určení pořadí průzkumu jednotlivých částí,
 - způsob a pořadí použitých metod vyhledávání dle podmínek na místě zásahu,
 - odklizení nebo zabezpečení částí, které mohou být nebezpečné pro kynology a psy,
 - vypnutí strojů a přístrojů na místě zásahu a v jeho bezprostřední blízkosti, ovšem za podmínky, že tím nevzniknou další nebezpečí,

⁹⁾ § 25 zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁰⁾ § 25 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

- stažení zasahujících složek a pozorovatelů z místa nasazení do vzdálenosti, která nebude mít nepříznivý vliv na probíhající vyhledávání,
- zastavení práce kynologické skupiny, jestliže dojde ke zvýšení ohrožení života kynologů a psů, nebo v případě značné únavy psů,
- na základě výsledků nasazení psů priority a pořadí odklizení sutin, rovněž jak i způsob jeho provedení,
- zahájit kontrolní a překrývací vyhledávání při pochybách o vyhodnocení signalizace,
- potřebnou dobu, která je nezbytná k systematickému a důkladnému průzkumu. Spěch při pátrání s sebou nese velké riziko omylu. Úkolem psovoda je mít jistotu, že pes měl k dispozici odpovídající časovou dobu pro správné prohledání místa nasazení,
- nezbytné přestávky pro odpočinek a regeneraci sil kynologů a psů,
- požadavky na zajištění nezbytné veterinární péče,
- přidělenému veliteli postupy v oblasti taktiky činnosti a výstrojových požadavků.

9. Bezpečnost a ochrana zdraví člena kynologické skupiny

9.1. Základní povinné a doporučené vybavení pro sutinové vyhledání kynologa se psem je uvedeno v příloze č. 4.

9.2. Právní předpis¹¹⁾ ukládá veliteli zásahu zabezpečit dobrovolným kynologům, kteří provádějí práci v místech ohrožení jejich zdraví nebo života, poskytnutí odborného dohledu a zapůjčení jim odpovídajících osobních ochranných pracovních prostředků pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

9.3. Dobrovolným kynologům velitel zásahu zajišťuje¹¹⁾:

- po 2 hodinách ochranné nápoje,
- po 4,5 hodinách stravování,
- po 12 hodinách vhodné místo pro odpočinek, případně ubytování.

9.4. Očkování kynologa

- pro nasazení k provádění záchranných prací v rámci ČR se povinné očkování proti tetanu doporučuje rozšířit i o očkování proti žlutence typu A,
- pro nasazení do mezinárodních záchranných operací je stanoveno zvláštním předpisem¹⁾.

9.5. Zásady bezpečného pohybu kynologa na místě zásahu:

- v případech, kdy je členem kynologické skupiny hasič, řídí se při pohybu na místě zásahu dle příslušných metodických listů Bojového řádu jednotek požární ochrany,

¹¹⁾ § 18 nařízení vlády č.172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně

- ostatní členové kynologické skupiny jsou po celou dobu pohybu na místě zásahu pod dohledem a za asistence hasičů, kteří volí pohyb a postup podle zásad příslušných metodických listů Bojového řádu jednotek požární ochrany.

9.6. Zásady bezpečného pohybu psa na místě zásahu:

- pokud je v místě zásahu vytýčen nebezpečný prostor, kde není umožněn vstup kynologovi, vysílá kynolog k průzkumu tohoto prostoru psa,
- pes je při pohybu v sutině, kde hrozí jeho zachycení a zranění, odstrojen od obojku a záchrané dečky,
- kynolog podle možností šetří zdraví psa na místě zásahu vybavením psa ochrannými pomůckami (ochranné botičky), omezením nasazení ve ztížených podmínkách (zakouřený prostor, přítomnost toxických plynů apod.). Tyto omezení jsou prováděny s přihlédnutím na množství nasazených psů na místě zásahu, velikosti prostoru a s ohledem na dobu nasazení psa v průběhu zásahu.

- #### 9.7. Pokud kynolog se psem vykonává činnost ve výšce a nad volnou hloubkou, kde je nutné provádět jejich jištění, zabezpečují tyto úkoly zpravidla hasiči se specializací pro práce ve výšce a nad volnou hloubkou, s přihlédnutím ke zvláštnostem jištění a transportu psů ve výšce a nad volnou hloubkou uvedeným v příloze č. 6.

9.8. Postup při zranění kynologa na místě zásahu:

- jakékoliv zranění kynologa se bez zbytečného odkladu hlásí přímo veliteli zásahu, který zabezpečí odpovídající zdravotní péči a uvedenou skutečnost zaznamená do dokumentace o vedení zásahu (podklad pro zprávu o zásahu),
- veliteli zásahu se hlásí k záznamu do zprávy o zásahu i zranění nevyžadující ošetření (dle názoru kynologa „banální“) pro případ, že by v budoucnu došlo ke zhoršení zdravotního stavu v přímé souvislosti se zraněním (např. infekce, zánět, omezení hybnosti končetin po výronu apod.),
- kynolog má nárok na odškodnění úrazu a mimořádné jednorázové odškodnění – viz kapitola 12.

9.9. Postup při zranění psa na místě zásahu:

- kynolog ihned ukončí nasazení a provede ošetření psa,
- celou skutečnost nahlásí vedoucímu kynologické skupiny a přidělenému veliteli,
- pokud je na místě zásahu přítomen veterinární lékař, požádá o ošetření psa, jinak může požádat o přepravu psa k veterinárnímu lékaři,
- kynolog o okolnostech poranění psa sepíše záznam, který předá veliteli zásahu,
- kynologovi, který je majitelem zraněného psa, vzniká věcná škoda, na jejíž náhradu má nárok - viz kapitola 12.

10. Postup při nálezu osoby na místě zásahu

10.1. Vyhodnotí-li kynolog podle chování psa nález osoby, neprodleně oznámí tuto skutečnost vedoucímu kynologické skupiny a přidělenému veliteli.

10.2. Při oznámení nálezu kynolog:

- sdělí přesné místo značení psem,
- dle vyhodnocení situace upřesní nejpravděpodobnější pozici osoby (pachové kanály, vliv klimatických podmínek, apod.),
- podle okolností navrhne další postupy (např. při nálezu ve výšce transport psa blíže k místu značení po žebříku),
- případně vyžádá nasazení dalšího psa k potvrzení nálezů.

10.3. Při mezinárodní záchranné operaci se místa nálezů obětí a prohledané prostory označují v souladu s metodikou mezinárodní poradní skupiny pro vyhledávací a záchranné práce INSARAG (viz příloha č. 5).

11. Postup kynologa při ukončení nasazení

11.1. Pokud je nasazení psa bez kladného výsledku, navrhne kynolog nebo vedoucí kynologické skupiny přidělenému veliteli další opatření z hlediska nasazení psů.

11.2. Po ukončení nasazení zpracuje kynolog nebo velitel kynologické skupiny písemný záznam o výsledku nasazení psa.

12. Odškodnění a náhrady

12.1. **Jednorázové mimořádné odškodnění¹²⁾**

- dobrovolnému kynologovi, který utrpěl poškození na zdraví, jehož následkem se stal osobou se změněnou pracovní schopností nebo částečně invalidním

¹²⁾ § 81 zákona č.133/1985 Sb. nařízení vlády č. 34/1986 Sb., o jednorázovém mimořádném odškodnění osob za poškození na zdraví při plnění úkolů požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů

nebo invalidním (dále jen “poškozený”), náleží jednorázové mimořádné odškodnění ve výši 7 až 12-tinásobku průměrné nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok (dále jen “průměrná mzda”) podle stupně poškození na zdraví a s přihlédnutím k míře ztížení společenského uplatnění, k podílu poškozeného na záchranných pracích, jakož i k osobním, rodinným a sociálním poměrům poškozeného,

- jestliže poškozený následkem poškození na zdraví zemřel náleží jednorázové mimořádné odškodnění manželu a dítěti, které má nárok na sirotčí důchod, ve zvláštních případech lze jednorázové mimořádné odškodnění přiznat i jeho rodičům, popřípadě dalším osobám, které na něho byly odkázány výživou, a poskytuje se:
 - dítěti poškozeného ve výši 6-tinásobku průměrné mzdy,
 - manželu poškozeného ve výši 4-násobku průměrné mzdy,
 - rodičům poškozeného v úhrnné výši 4-násobku průměrné mzdy a
 - dalším osobám, které byly odkázány výživou na poškozeného, do úhrnné výše 4-násobku průměrné mzdy,
 - jednorázové mimořádné odškodnění poskytuje ministerstvo vnitra a nárok na toto odškodnění se promlčuje ve lhůtě tří let ode dne vzniku škody,
 - jedná se další finanční náhradu k náhradě škody na zdraví dle čl. 12.3.

12.2. Náhrada za poskytnutí osobní a věcné pomoci¹³⁾

- za poskytnutí osobní a věcné pomoci náleží dobrovolnému kynologovi peněžní náhrada, náhradu poskytuje krajský úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována, a vyplácí se do 6 měsíců od ukončení zásahu,
- jde-li o vykonání osobní pomoci, u níž nelze určit výši náhrady dohodou nebo postupem podle zvláštních právních předpisů, stanoví se náhrada ve výši, která odpovídá obvyklé mzdě za stejné či podobné práce nebo služby,
- při stanovení náhrady za věcnou pomoc se vychází z výše výdajů vzniklých dobrovolnému kynologovi nebo z výše náhrady obvykle účtované za použití stejného nebo obdobného věcného prostředku v době jeho poskytnutí, zjištěné podle zvláštního právního předpisu,
- poskytne-li podnikající fyzická osoba, která má příjmy pouze z podnikání nebo z jiné samostatné výdělečné činnosti osobní pomoc na výzvu velitele zásahu nebo plánovanou pomoc na vyžádání, náleží jí náhrada ušlého výdělků za dobu, po kterou pomoc poskytne, náhradu poskytuje krajský úřad, v jehož územním obvodu byla pomoc poskytována.

12.3. Náhrada škody¹⁴⁾

- stát odpovídá za škodu způsobenou právníckým a fyzickým osobám vzniklou v příčinné souvislosti se zásahem a cvičením s výjimkou situace, kdy se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám, peněžní náhrada se poskytne právníckým a fyzickým osobám, které utrpěly škodu na zdraví nebo věcnou škodu při činnosti složek IZS nebo při poskytnutí osobní a věcné pomoci, (tzn. jedná

¹³⁾ § 29 zákona č.239/2000 Sb.

¹⁴⁾ § 30 zákona č.239/2000 Sb.

se o krytí škody vzniklé kynologovi i škody způsobené kynologem se psem třetí osobě),

- **škoda na zdraví se uhrazuje obdobně podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů¹⁵⁾**, pokud poškozenému nevznikl nárok na náhradu této škody již z pracovněprávního vztahu, v případě úmrtí poškozeného se peněžní náhrada poskytuje dědicům,
- peněžní náhradu poskytuje stát prostřednictvím krajského úřadu, v jehož správním obvodu škoda či újma vznikla, právo na náhradu škody s uvedením důvodů je třeba uplatnit písemně u příslušného krajského úřadu do 6 měsíců od doby, kdy se právnická a fyzická osoba o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody,
- vznikne-li škoda složkám IZS nebo osobám v nich zařazených při poskytování pomoci v zahraničí, hradí tuto škodu Ministerstvo vnitra, pokud ke škodě došlo při mezistátní pomoci schválené Ministerstvem vnitra, v případech poskytování pomoci v příhraničí hradí škodu kraj, z jehož území byla pomoc poskytnuta, odškodnění se provádí tak, jako kdyby škoda vznikla na území ČR.

13. Závěrečná ustanovení

- 13.1. Metodika slouží k orientaci v problematice IZS a záchranné kynologie pro potřeby kynologů předurčených k záchranným pracím, příslušníků HZS ČR, Policie ČR a dalších složek IZS.
- 13.2. Metodiku je vhodné rovněž využít k doplnění odborné přípravy jednotek požární ochrany předurčených pro havárie spojené se zřícením budov, technologií nebo sesuvy půdy.
- 13.3. Ustanovení metodiky, která nejsou upravena jinými právními předpisy, mají doporučující a seznamující charakter.

14. Použitá literatura

- [1] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [2] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
- [3] Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- [4] Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
- [5] Nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony, ve znění pozdějších předpisů.
- [6] Nařízení vlády č. 34/1986 Sb., o jednorázovém mimořádném odškodnění osob za poškození na zdraví při plnění úkolů požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů.
- [7] Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁾ § 190 až 203, § 260 zákoníku práce, nařízení vlády č. 108/1994 Sb.

- [8] Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka MV č. 48/2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psůvoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací.
- [9] Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra č.52/2004, kterým se mění Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra č. 40/2001, kterým se vydává Bojový řád jednotek požární ochrany, ve znění Pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra č. 38/2000 – metodické listy č. 1 a č. 2 kapitoly T.
- [10] Hanuška, Z.: Systematické posuzování trosek zřícených budov, 150 HOŘÍ, MV-ředitelství HZS ČR, Praha 1992.
- [11] Směrnice pro organizaci vyhledávacích a záchranných odřadů Státní požární ochrany, Hlavní velitelství Státní požární ochrany Polské republiky, Varšava 1998.
- [12] Hotový, G.: Metodika takticko-speciální přípravy zásahu se služebním psem, MV ČR -odbor vzdělávání a správy policejního školství, s.42-s.47, Praha 2001.
- [13] Buřič, P., Franc, R., a kol.: Práce ve výšce a nad volnou hloubkou v podmínkách požární ochrany, MV-GŘ HZS ČR, Praha 2004.
- [14] Francl, R.: Mezinárodní záchranné operace, Vyhledávací a záchranné práce ve zřícených budovách, Příručka pro velitele jednotek Hasičského záchranného sboru Ministerstva vnitra, MV-GŘ HZS ČR, Praha 2000.

15. Přílohy

Taktika nasazení psů při sutinovém vyhledávání

A. Obecné zásady

- 1) Pes se na sutiny nasazuje bez obojku, záchranné dečky, identifikační známky, popř. jiné výstroje, která by mohla způsobit zachycení psa na sutinách. Hrozí-li nebezpečí, že pes zamíří do zvláště nebezpečné oblasti, pak je vhodné použít vodítko nebo reep-šňůru. Pokud se v místě nasazení vyskytuje velké množství ostrých předmětů (např. rozbité sklo, ostré plechy), tak by pes měl být vybaven ochrannou obuví.
- 2) Po každém nasazení se pes prohlédne, zda není poraněn. Nemocný nebo zraněný pes se dále nemůže účastnit zásahu.
- 3) Z hlediska pracovní výdrže psa by měl být pes za optimálních podmínek schopen systematického 4-hodinového nasazení s následným 4-hodinovým odpočinkem v opakujícím se cyklu po dobu 5-ti dní. Pes stejně jako člověk podléhá po vyčerpávající práci únavě, a proto potřebuje kratší nebo delší přestávky na odpočinek. Unavený pes je při vyhledávání nespolehlivý a bude-li nasazen k vyhledávání, nebude schopen plnit své úkoly. Ve chvíli, kdy kynolog zjistí jakékoli známky únavy psa, musí přerušit jeho nasazení, nahlásit tuto skutečnost vedoucímu kynologické skupiny a zajistit, aby další kynolog se psem dokončil průzkum.
- 4) Kynologická skupina se nasazuje tak dlouho, jak dlouho je to potřebné. Kynolog plní jiné úkoly (např. první předlékařskou pomoc, transport raněných k ošetření) pouze v případě, že již není nutné provádět další vyhledávání v sutině.
- 5) Během vyprošťování zavalené osoby pes odpočívá, nebo dle stupně únavy a konkrétní situace je nasazen k vyhledávání v jiné části místa zásahu.

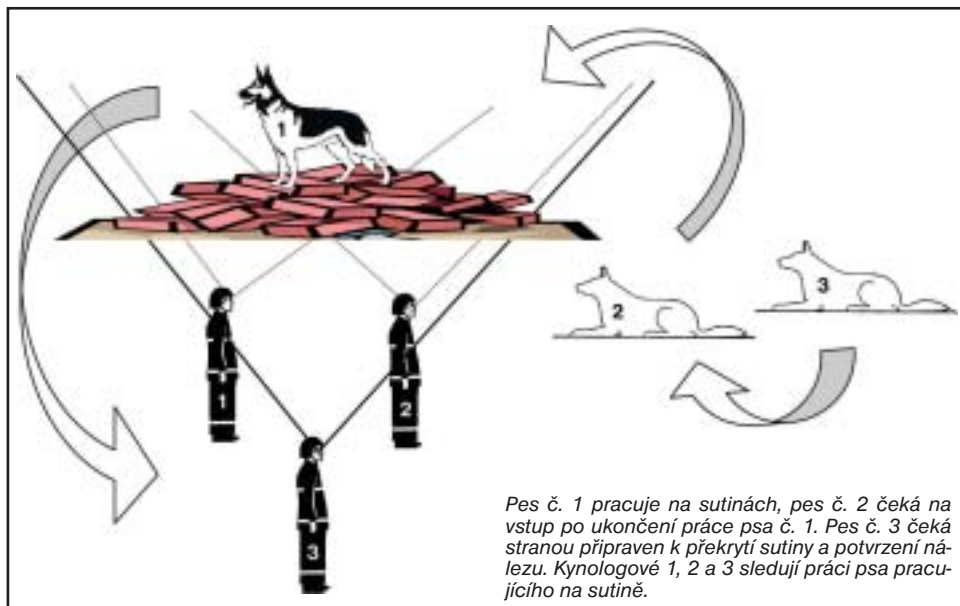
B. Trojkový systém

Trojkový systém průzkumu sutin s použitím psů lze považovat za standardní. V dané trojici by měli psi pracovat stále a výběr by měl být závislý na zásadě optimální spolupráce a doplňování se během práce.

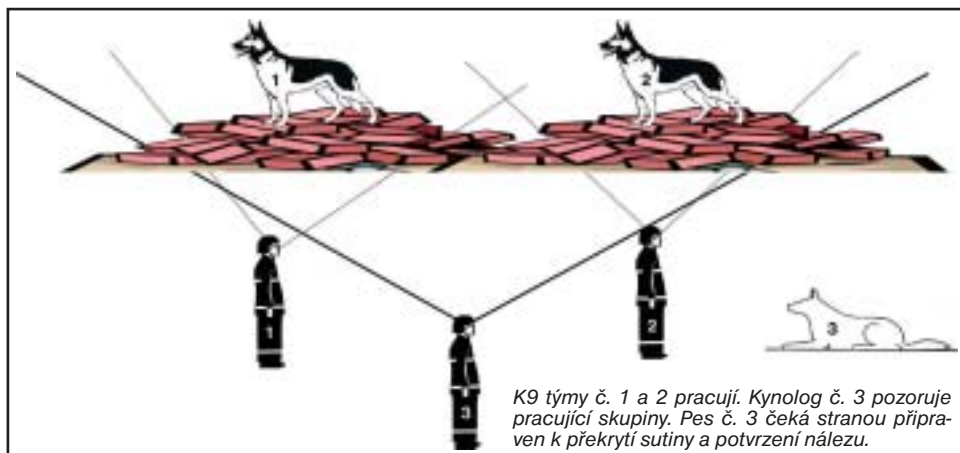
Do kynologické skupiny je vhodné rovněž začlenit i psy určené pro zvláštní úkoly. Nejsou-li zařazeni do základní trojice, tak mohou tvořit druhou nebo třetí trojici a nebo mohou být součástí zálohy podporující základní tým. Pod pojmem zvláštní úkoly se rozumí průzkum ventilačních šachet a kanálů, průrev mezi stavebními konstrukcemi (panely), prohlédávání nestabilních oblastí poškozených objektů, jakými jsou např. trámy, nestabilní stropy atp. S ohledem na zvláštnosti těchto úkolů by měli být tito psi menších rozměrů a nižší váhy. Kromě obecného výcviku na sutinách, musí být psi připraveni na samostatnou práci v kanálech, tunelech a průvrách, měli by disponovat vysokými schopnostmi pohybu v těsných, tmavých prostorách, po nepevném podloží, často ve značných výškách. Psa je možno dopravit do vyšších podlaží lezeckou technikou v postroji. Kynolog může také osobně takového psa vynést do určené výšky pomocí žebříku a následovně jej poslat k průzkumu terénu, aniž by byla jeho osobní přítomnost v těchto prostorách nutná.

V trojkovém systému je možné pracovat dvěma způsoby:

Varianta 1 - na sutině pracuje pouze jeden pes. Po ukončení jeho práce je přiveden pes č. 2. Oba psi prozkoumají celý sektor. Pes č. 3 je zaveden do již dříve signalizovaných míst psy č. 1 a 2, a to s úkolem dodatečného potvrzení. Tato metoda je nejdůslednější a měla by být použita při nejisté signalizaci, obtížném určení místa nálezu a směru pachové stopy, atp.

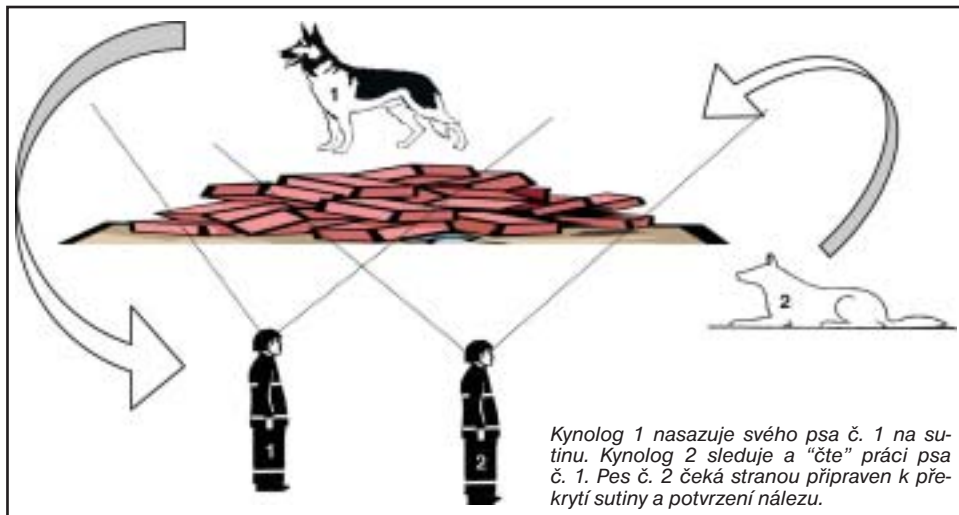

Varianta 2 - na sutině pracují současně dva psi, tato varianta urychluje průzkum daného sektoru.

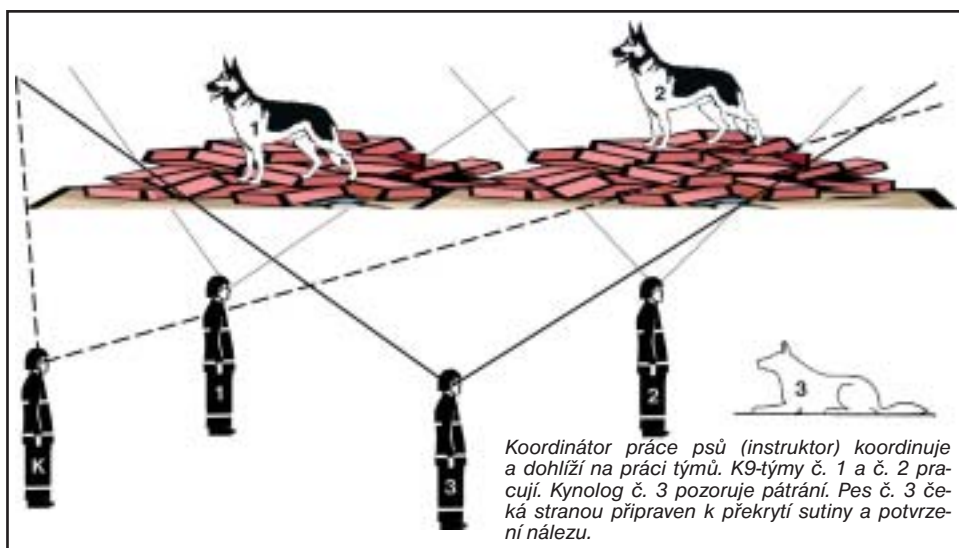
C. Dvojkový systém

Dvojkový systém prohledávání sutin se využívá v případech, kdy není v daném sektoru k dispozici náležitý počet psů (např. velká rozloha postižené oblasti, únava některých psů atp.) a v případě, že se na místo zásahu dostavili pouze dva psi.

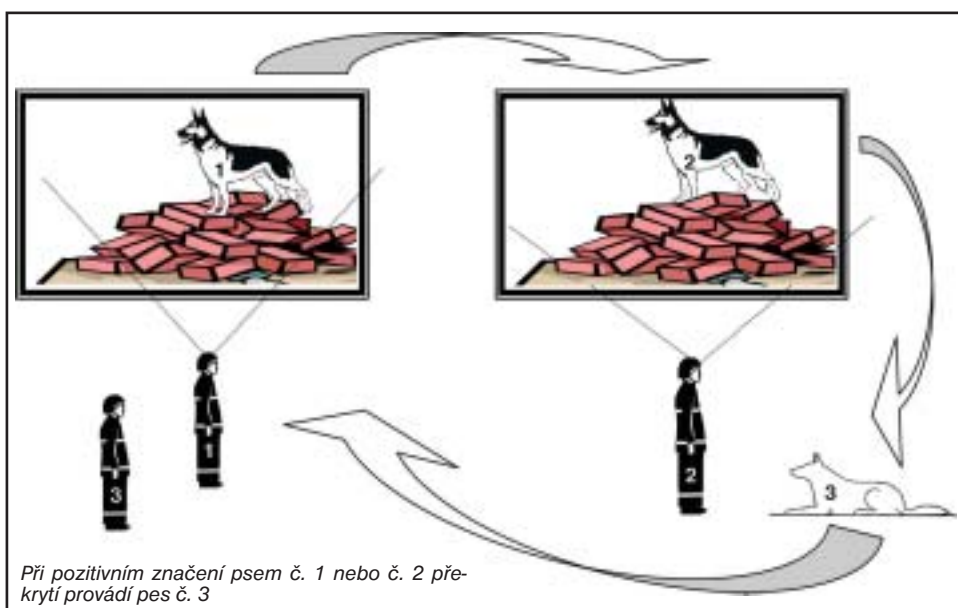
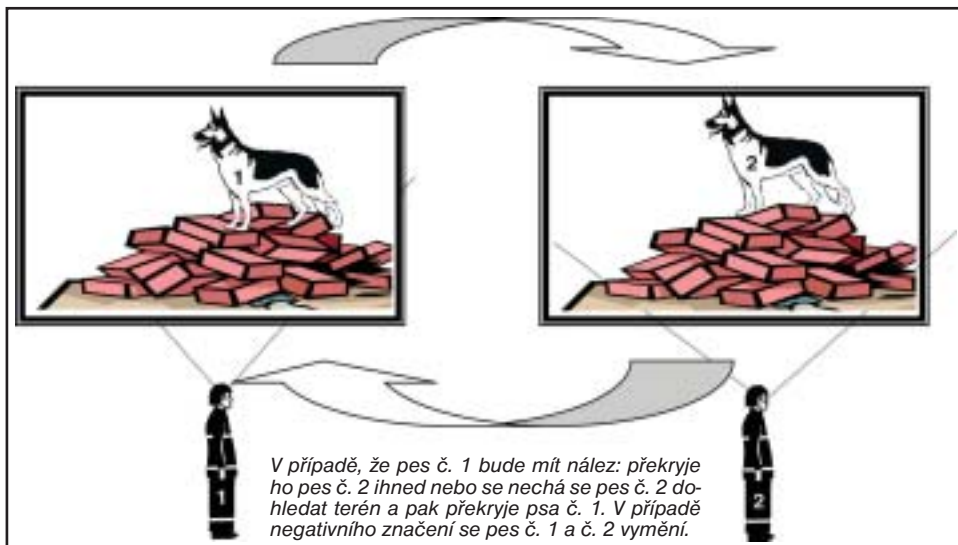
D. Čtyřkový systém

Práci trojkové skupiny řídí a koordinuje koordinátor práce psů (trenér) nebo instruktor. Tento systém umožňuje spojit přesnost a rychlý průzkumu. Vyžaduje však od psů

(tj. ve variantě 1.) vysokou úroveň vyškolení, soustředění a poslušnosti a plné snesitelnosti psů mezi sebou. Dodatečné pozorování práce psů zkušeným trenérem nebo instruktorem umožňuje přesnější interpretaci jejich chování na sutině.

E. Práce na dvou oddělených místech nasazení

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky		
Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu		
Název:	Metodický list číslo	2
Záchrana osob ze zřícených budov		T
	Vydáno dne: 22. prosince 2004	Stran: 3

I. Charakteristika

- 1) Záchraně práce ze zřícených budov jsou charakterizovány:
 - a) nestabilitou narušených stavebních konstrukcí – *nebezpečí zřícení konstrukcí, nebezpečí zasypání a zavalení*,
 - b) narušením celistvosti a únosnosti nosných konstrukčních prvků (podlah, stropů a balkón – *nebezpečí pádu*,
 - c) porušením požárně dělicích konstrukcí a požárně bezpečnostních zařízení,
 - d) obtížným vyhledáváním ze závalů a sutin.

II. Úkoly a postup činnosti

- 2) Při záchraně osob ze zřícených budov je třeba:
 - a) zajistit uzavření přívodů všech médií do objektu (plyn, elektrická energie, voda, dodávka tepla apod.),
 - b) provést detekci přítomnosti nebezpečných látek (výbušná koncentrace, RA látky),
 - c) hašení vzniklých požárů provádět s minimální spotřebou vody za využití prostředků zvyšujících hasební účinek vody (smáčedla) z důvodu porušení stability sutin nebo možného zatopení částí objektu s postiženými osobami a jejich následného utonutí,
 - d) dle charakteru trosků vytýčit páskou *nebezpečnou zónu*¹⁾:
 - i) snížit počet zasahujících osob na nezbytné minimum,
 - ii) organizovat jejich jištění (dle rizika i lany),
 - iii) ustavit hlídky ke sledování nestabilních konstrukcí a zasahující osoby informovat o varovném signálu (např. píšťalka) pro neprodlené opuštění nebezpečné zóny,
 - e) dle možností provést stabilizaci nebezpečných sutin (výdřevy, hydraulické vzpěry, pneumatické vaky),
 - f) vytýčit dostatečně velkou vnější zónu (snížení hlučnosti, vykázaní zástupců sdělovacích prostředků, diváků, dle potřeby vyloučení otřesů z pohybu techniky),
 - g) zabezpečit evakuaci osob z přiléhajících objektů,
 - h) využít plány objektu (pokud možno stavební, jinak alespoň orientační náčrty výslechem znalých osob),

¹⁾ ML BR č. 7/R

- i) zabezpečit stálou přítomnost zdravotnické záchranné služby (nález případných obětí, zranění zasahujících osob),
 - j) povolat minimálně 2 kynology se psy - *držitele kynologického atestu se specializací pro sutinové vyhledávání*²⁾ k vyhledání živých osob či potvrzení, zda se v objektu nenalézá žádná živá osoba,
 - k) povolat statika, odborníky na demoliční práce (zkušenosti s prací v nestabilních objektech).
- 3) ***Osobám, které byly vyzvány k poskytnutí osobní pomoci a provádějí práci v místech ohrožení jejich zdraví nebo života, se poskytuje odborný dohled a zapůjčují se jim odpovídající osobní ochranné pracovní prostředky pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci***³⁾.
- 4) Postup při vyhledávání osob:
- a) ve spolupráci s Policií ČR či obecní policií zjistit počet pohřešovaných osob a jejich pravděpodobnou polohu před vznikem mimořádné události (svědecké výpovědi),
 - b) podle strukturálního typu trosek zvážit možnosti přežití osob a stanovit priority průzkumu trosek,
 - c) dle možností krátkodobě omezit hlučnost (vypnutí všech agregátů a strojů a přerušování vyprošťovacích prací), rozmístit hasiče okolo sutin a provést akustické vyhledávání – vyvoláváním osob, poklepáváním na potrubní rozvody vody, topení, plynu (3 x signál) s očekáváním případné reakce zavalené živé osoby,
 - d) nasazení kynologů se psy
 - i) před nasazením psů přerušit prohledávání a odklizení trosek a odvolat všechny zasahující ze sutin, které budou prohledány psy,
 - ii) sutiny lehce pokropit vodní mlhou (k usazení prachu) a ponechat krátce odvětrat (5-10 minut),
 - iii) kynologa včlenit do vyhledávací skupiny nebo mu přidělit hasiče k jištění a usměrňování pohybu po sutinách - viz předchozí odst. 3,
 - iv) prohledávání psy provádět opakovaně zejména po změně situace či změně v rozmístění trosek,
 - e) nasazení elektronických vyhledávacích zařízení (termovize, šterbinová kamera, geofon).
- 5) Postup při vyprošťování osob:
- a) navázání slovního kontaktu (dotaz na zdravotní stav, situaci a ohrožení),
 - b) zajištění improvizovaných podmínek pro přežití uvězněné osoby v sutinách, např. dodávky vzduchu postýženému do sutiny (vrapové hadice, savice, elektrický přetlakový ventilátor, dýchací přístroj, respirátor),
 - c) stanovení postupu odstraňování trosek a vytváření přístupu k uvězněné osobě (oběti); odstraňování trosek provádět s co největší opatrností s ohledem na možnost následného poranění či usmrcení uvězněné osoby pohybem trosek,
 - d) vyproštění živých osob, které jsou vizuálně lokalizovány a vždy předání do péče zdravotnické záchranné služby,

²⁾ Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 48/2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psůvoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací.

³⁾ § 18 odst. 2 nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně.

- e) označení míst nálezů mrtvých osob; při nedostatku sil a prostředků není nezbytné tyto osoby ihned vyprošťovat.

III. Očekávané zvláštnosti

- 6) Při záchraně osob ze zřícených budov je nutno počítat s následujícími komplikacemi:
 - a) náhlá změna situace na místě zásahu vlivem pohybu nestabilních trosků,
 - b) časová náročnost zásahu a s tím související péče o zasahující hasiče (týlový kontejner, osvětlení, stravování, pitný režim),
 - c) značný zájem sdělovacích prostředků,
 - d) možná nutnost kopání boční šachty pro horizontální přístup či nemožnost využití těžké stavební techniky z důvodu rizika pohybu sutin na postiženého,
 - e) odlišnost počtu zavalených osob od svědecky udávaného počtu pohřešovaných osob (návštěvy, náhodní chodci po ulici),
 - f) „značení“ psy nepřímo nad osobou (pachové kanály) a tím nepřesná lokalizace místa oběti.

Typy trosek, sutin a poškozených prostor

A. SKLUZNÁ PLOCHA

Zborcené, ale celistvé panely stěn nebo stropů jsou v kupě trosek. Po panelu sklouzly další trosky a prostor vzniklý pod panelem (případně jiným nosným konstrukčním prvkem) ochránil osoby.

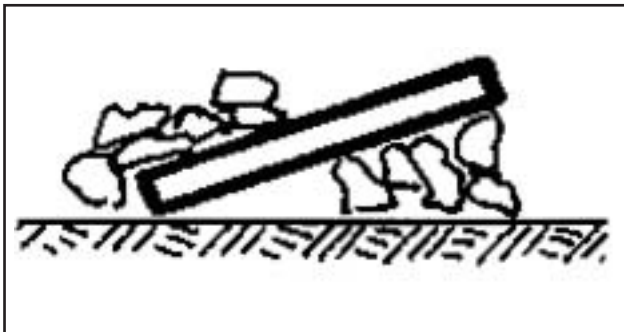
Zasypaní: nacházejí se převážně u spodní hrany sesutého panelu.

Šance na přežití: vysoká.

Záchrana:

- proniknout ze strany pod sesutý panel,
- odklidit trosky nad panelem, očistit jej a zvednout, anebo nadzvednout a zajistit jej,
- proniknout otvorem v panelu.

Poznámka: Newytahovat panel z trosek, nezeslabovat jej. Dát pozor na trhliny v panelu a na jeho zatížení - hrozí nebezpečí prolomení panelu.

B. NAVRSTVENÍ

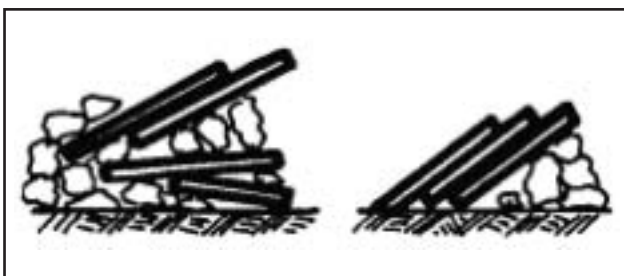
Větší množství panelů je nakupeno na sobě. Oč příkřejší je sklon panelů oproti horizontální poloze, o to je mezi nimi méně trosek a snižuje se možnost přežití osob v takovémto závalu. Plochému navrstvení zřícených nosných ploch (panelů) se říká „listkové těsto“.

Zasypaní: mohou ležet pod každou vrstvou, často leží na spodní hraně panelů.

Šance na přežití: vysoká, pokud je mezi panely hodně trosek.

Záchrana:

- proniknout ze strany pod sesutý panel,
- odklidit trosky pod panelem, očistit jej a zvednout, anebo nadzvednout a zajistit jej; tento postup je však časově náročný, protože se obvykle musí panely odstraňovat postupně shora,
- proniknout otvory v panelech.

C. POLOVIČNÍ PROSTOR

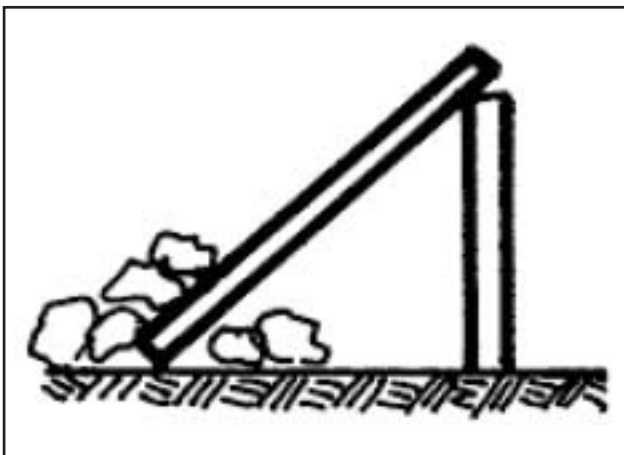
Je obdobou skluzné plochy, ale sesutý panel spočívá na jedné z původních podpěr nebo stěn.

Zasypaní: nacházejí se převážně u původní podpěry nebo stěny.

Šance na přežití: vysoká.

Záchrana:

- proniknout z boku otvorem v nosné stěně,
- proniknout otvorem v sesutém panelu,
- ve výjimečných případech prorazit otvor v nosné stěně, avšak předtím musí být nosná stěna i panel podepřeny.

D. VYPLNĚNÝ PROSTOR

Jedná se o prostor ohraničený původními stěnami s rozbitým stropem a zaplněný troskami. Jsou to nejčastěji sklepy nebo přízemní byty. Možnost přežití závisí na stavební konstrukci objektu, čím drobnější trosky a čím více prachových částic ze zdiva, tím menší je naděje na přežití zasypaných.

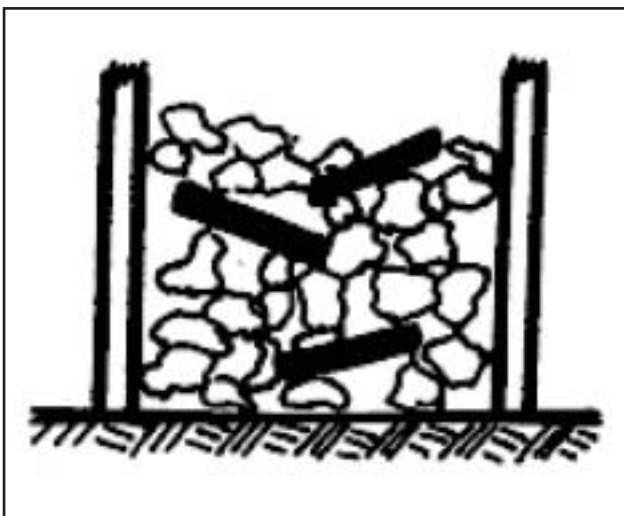
Zasypaní: mohou ležet v různých místech prostoru.

Šance na přežití: slabá, ale není vyloučena.

Záchrana:

- ruční odklizení trosek shora,
- vytvoření šachty seshora nebo z boku.

Poznámka: Trosky musí být sledovány a zamezeno jejich dalšímu sesuvu.

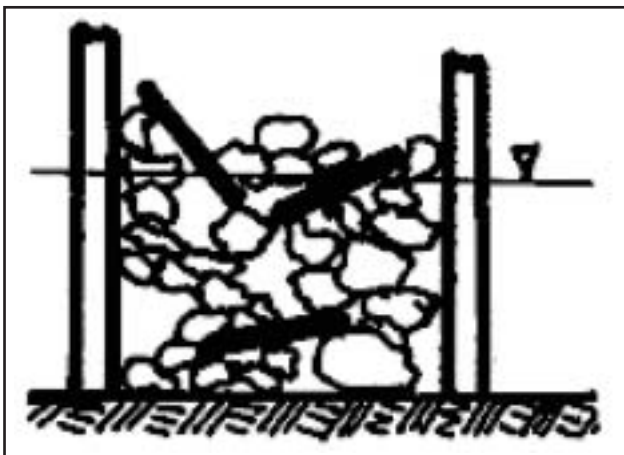

E. ZAHLENĚNÝ (ZALITÝ) PROSTOR

Je obdobou vyplněného prostoru, avšak prostor byl zatopen vodou, která splavila všechny kaly z malty, zeminy a hlíny.

Zasypaní: mohou ležet v různých místech prostoru.

Šance na přežití: minimální - osoby jsou utopeny nebo zdušeny.

F. PROSTOR VYPLNĚNÝ VRSTVAMI

Je obdobou alternativy „navrstvení“ s tím rozdílem, že obdobnými vrstvami je vyplněn uzavřený prostor. „Prostor vyplněný vrstvami“ vzniká většinou tím, že zřícené panely prorazí strop a zastaví se v určitém podlaží zapříčené o boční stěny. Mezi panely mohou být ostatní trosky a tak vytvořeny dutiny. Boční stěny, o které se opírají panely, jsou vystaveny vysokému tlaku a nesmí se v žádném případě oslabovat.

Zasypaní: leží obvykle na spodní hraně sesutých panelů a podél zdiva obvodových stěn.

Šance na přežití: střední.

Záchrana:

- ze strany proražením otvoru v nenosné stěně,
- odklizením trosků nad panelem, očištěním panelu a jeho zvednutím či odstraněním,
- výjimečně proražením otvoru v sesutém panelu.

G. NARAŽENÝ PROSTOR

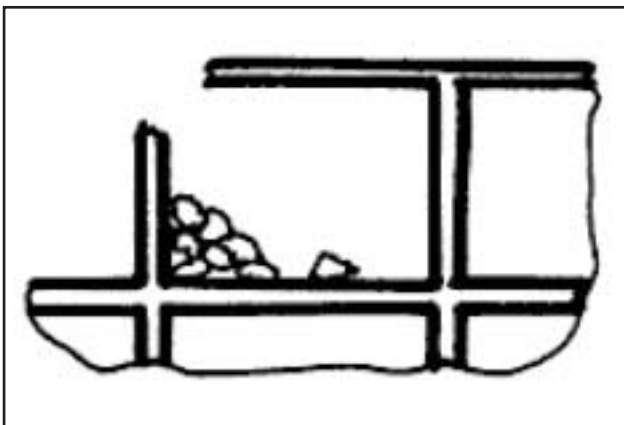
Je to poškozený, avšak nikoliv sesunutý prostor, který může být v kterémkoliv podlaží. Strop a podlaha jsou zachovány, mohou být v šikmé poloze. Trosky pocházejí jen z vlastního prostoru.

Zasypaní: mohou být v různých místech prostoru.

Šance na přežití: velmi vysoká.

Záchrana: po přístupových cestách, anebo jejich vytvořením.

Poznámka: v naraženém prostoru bývá akutní nebezpečí sesnutí některých konstrukcí.

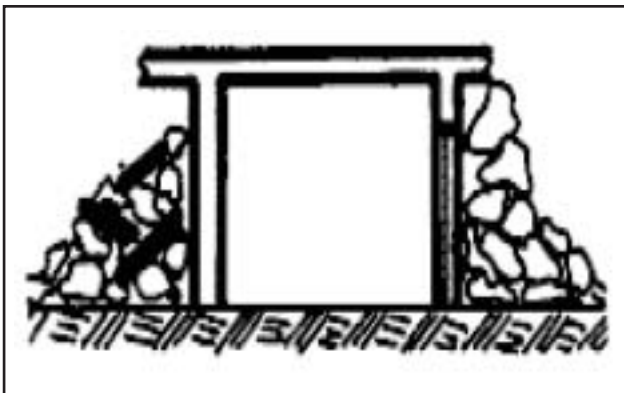

H. UZAVŘENÝ PROSTOR

Prostor zůstal nepoškozen, jen okna a dveře jsou zataraseny troskami. Tento prostor bývá v přízemních nebo podzemních podlažích. Osoby uvnitř obvykle nejsou zraněny. V první řadě je potřeba zabezpečit přívod vzduchu a odvrátit nebezpečí zatopení, požáru, úniku plynu apod.

Šance na přežití: velmi vysoká.

Záchrana: odklizením trosk a vytvořením přístupu.

I. VLAŠTOVČÍ HNÍZDO

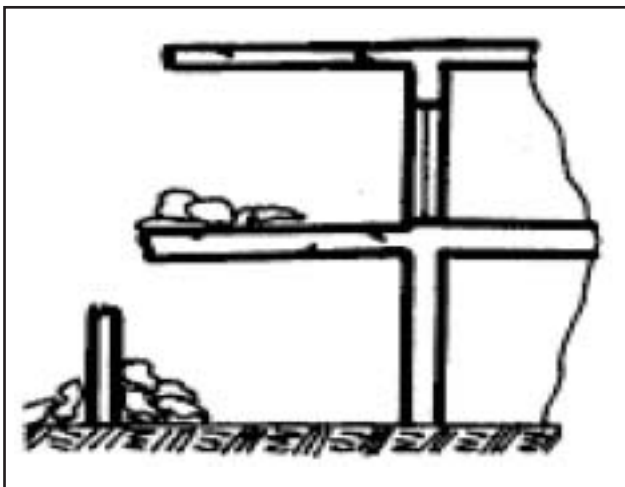
Jedná se o výše položený zasažený prostor bez přístupové cesty. Část obvodových stěn je stržena, části stropu nebo podlahy volně vyčnívají do prostoru.

Postižení: mohou být i nezraněni, ale jsou bez možnosti úniku z prostoru, kde může dojít k dalšímu zřícení. Část postižených mohla být stržena při zřícení a nachází se v okrajových troskách (viz popis v následujících bodech).

Šance na přežití: vysoká.

Záchrana:

- vytvořením únikových cest pomocí žebříků, plošin či lan,
- vytvořením únikové cesty proniknutím z vedlejšího prostoru.

J. OKRAJOVÉ TROSKY A

Jsou to trosky na obvodu budovy mimo původní půdorys, ale přilehlé k budově. Obsahují často i trosky zařízení budovy a část konstrukcí. V těchto troskách se může vyskytovat „Skluzná plocha“, „Navrstvení“ i „Poloviční prostor“.

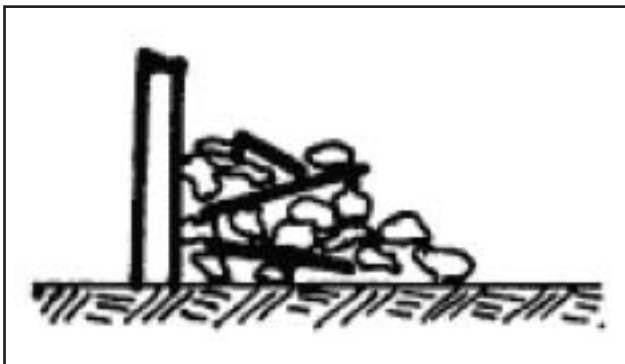
Zasypaní: leží při zdi budovy nebo byli s troskami budovy vymrštní ven a mohou ležet jak na povrchu trosek, tak i kdekoliv uvnitř hromady trosek.

Šance na přežití: slabá, u vymrštných, a poté troskami zasypaných osob minimální.

Záchrana:

- zachránit lidi z povrchu trosek,
- ručním odklizením trosek vyprostit zasypané,
- vyhrabat šachty a štolky až ke stěnám budovy, prolézt uvolněnými otvory.

Poznámka: Nevytahovat z hromady trosek žádné neuvolněné kusy a nosné prvky. To může způsobit další sesun trosek a více ohrozit postižené.

K. OKRAJOVÉ TROSKY B

Jsou to okrajové trosky, které při zničení budovy přepadly přes normální dráhu pádu ostatních trossek. Jsou to většinou volné sutiny, které mohou ležet ve větší vzdálenosti od budovy.

Zasypaní: mohou ležet na povrchu i zakryti troskami. Na tato místa mohli být vyvrženi se sutinami nebo byli zasypani v místě, kde se právě nacházeli. I lidé ležící na povrchu trossek mohou být obtížně viditelní, protože je pokrývá silná vrstva prachu.

Šance na přežití: velmi nepravděpodobná.

Záchrana:

- zachránit lidi z povrchu trossek,
- ručním odklizením trossek vyprostit zasypané.

L. KUŽEL TROSEK

Tvoří jej rozsáhlá masa sutin a trossek totálně zřícené budovy s rozpoznatelným úhlem **sklonu**.

Zasypaní: jsou ohroženi zadušením, mohou se vyskytovat v kterémkoliv místě trossek.

Šance na přežití: slabá.

Záchrana:

- zachránit lidi z povrchu trossek,
- ručním odklizením trossek vyprostit zasypané,
- vyhrabat šachty a štoly, prolézt uvolněnými otvory.

Vybavení člena kynologické skupiny ČR

(základní povinná a doporučená vybava)

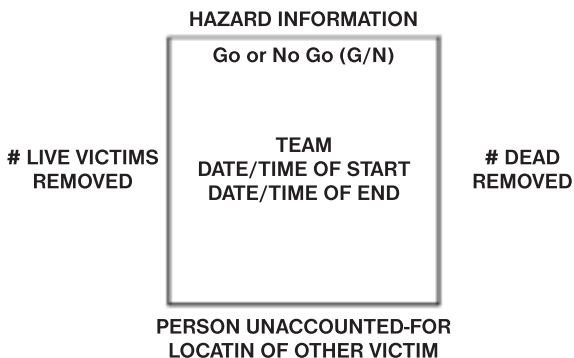
Název materiálu	ks - pár	Upřesnění – poznámky	uložení		
			vlastní	u sebe	společně
Zásahový oděv	1	<i>Materiál Nomex + Gore-tex - např. Záchranář II</i>		x	
Náhradní pracovní oděv	1	bavlna		x	
Zásahová obuv – min. kotníková nebo vyšší	1	<i>s Gore-tex membránou</i>		x	
Náhradní pracovní obuv	1			x	
Pracovní rukavice	1	další jsou ve spol. výbavě		x	
Chirurgické rukavice - nesterilní	1	další jsou ve spol. výbavě		x	
Ochranná přilba <i>horolezecká</i>	1	<i>např. Ecrin ST</i>		x	
<i>Čelová svítilna + náhradní zdroje</i>	1	<i>kombinace žárovka-led diody</i>		x	
Ochranné brýle <i>s čirým sklem</i>	1	ochrana zraku proti prachu		x	
Respirátor <i>s výdechovým ventilem</i>	2	další jsou ve spol. výbavě		x	
Batoh – cca 60-80 litrů	1	na veškeré věci kynologa		x	
Ledvinka	1	na drobné věci do terénu		x	
Lékárnička – osobní <i>v ledvince</i>	1	obvaz, dezinfekce, škrtidlo, termofolie, náplast, rouška pro dýchání z úst do úst		x	
Láhev na vodu pro psa	1			x	
Chemické světlo	1	bílé na 12 hodin		x	
Píšťalka	1			x	
Vodítko + obojek na psa	2	včetně náhradních	x		
Osvětlení psa	1	<i>na suchý zip</i>			
Nůž	1		x		
Doklady <i>v nepromokavém obalu</i>	1	průkaz totožnosti, průkaz držitele kynologického atestu, očkovací průkaz psa	x		
Náhubek pro psa	1	<i>materiál PVC</i>	x		
Postroj na práci ve výškách pro psa	1				
Denní dávka krmení pro psa	2		x		
Osobní hygienické potřeby	1	základní – další se vezou společně	x		
Náhradní svítilna	1		x		
Miska pro psa	1			x	
Termoska na tekutiny	1	<i>nerozbitná, nerez</i>		x	
Jídelní nádobí	1	<i>nerez (ešus, hrnek, příbor)</i>		x	
Spací pytel	1	komfort -5 až -8 °C			x
Karimatka	1				x
Souprava spodního prádla	1	trenýrky, ponožky, tílko	x		
Pláštěnka – nepromokavý kabát (bunda)	1			x	
Bedna na psa	1			x	
Obal na bednu na psa	1	nepromokavý		x	
Dečka na psa	1			x	
Karabina se zámkem a pojistkou	1		x		
REEP šňůra průměr 6 mm	10 m		x		
Zahřívací chemické polštářky	3			x	
Návleky (botičky) pro psa	2	pro případ zranění a pod	x		

Značení prohledávaných prostor podle metodiky INSARAG

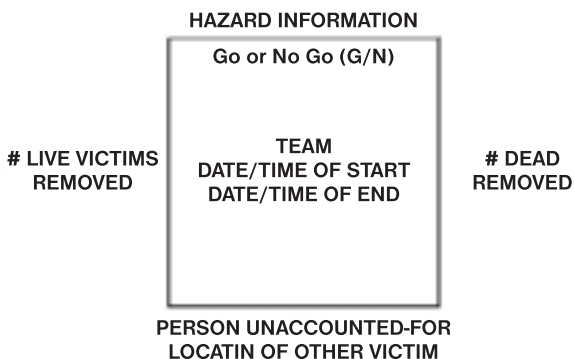
A. ZNAČENÍ PROHLEDÁVANÝCH PROSTOR

Základní symbol sestává ze čtverce velikosti přibližně 1 x 1 metr poblíž hlavního vchodu do hodnocené budovy a vypsání základních informací.

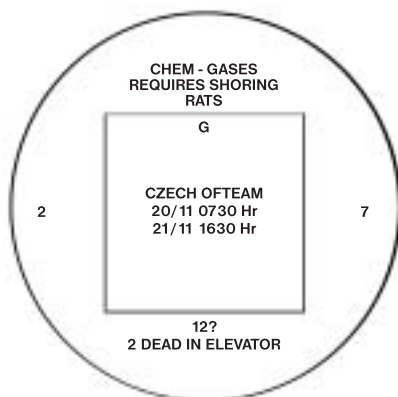
- **HAZARD INFORMATION** - informace o nebezpečí v prohledávaném objektu.
- **Go** - do objektu je možné vstoupit
- **No Go** - do objektu je zakázáno vstupovat.
- **TEAM** - název teamu.
- **DATE/TIME OF START** - datum/čas počátku prohledávání objektu.
- **DATE/TIME OF END** - datum/čas ukončení prohledávání objektu.
- **# LIVE VICTIMS REMOVED** - počet vyproštěných živých osob.
- **# DEAD REMOVED** - počet vyproštěných mrtvých osob.
- **PERSONS UNACCOUNTED-FOR** - osoby pohřešované.
- **LOCATION OF OTHER VICTIMS** - poloha dalších obětí.

Příklad označení prohledávané budovy:

Po ukončení práce v objektu se celá značka uzavře do kruhu. Toto znamená, že objekt byl prohledán a není třeba provádět další vyhledávání. Pokud je potvrzeno, že se v objektu nenachází už žádné pohřešované osoby, přeškrtně se zakroužkovaná značka vodorovnou čarou.

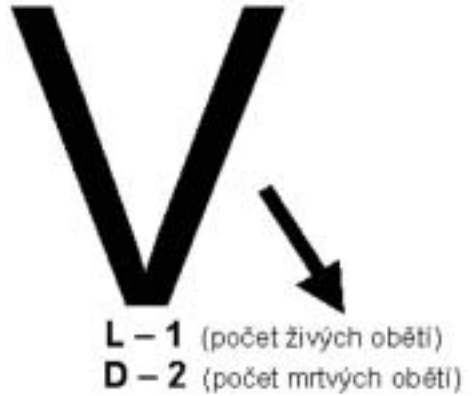
B. Značení polohy obětí

- Během vyhledávání je nezbytné identifikovat polohu každé známé nebo potenciální oběti.
- Označení polohy známé nebo potenciální oběti je důležité provést kdykoliv, pokud není tato oběť ihned vyprošťována.
- Značka udávající polohu oběti by měla být provedena fluorescenční barvou.
- Blízko polohy známé nebo potenciální oběti se napíše velké písmeno „V“.
- Písmeno „L“ spolu s číslem udává počet živých obětí.
- Písmeno „D“ spolu s číslem udává počet mrtvých obětí.
- Pokud je poloha oběti potvrzena vizuálně, poslechem nebo komunikací s ní, nakreslí se vedle písmene „V“ šipka.
- Kruh kolem značky „V“ se nakreslí poté, co byla poslední žijící osoba vyproštěna z dané oblasti (objektu, části objektu).
- Pokud v dané oblasti zůstávají pouze mrtvé oběti, značka „V“ se horizontálně přeškrtně. Po vyproštění poslední mrtvé oběti se kolem značky „V“ nakreslí kruh.

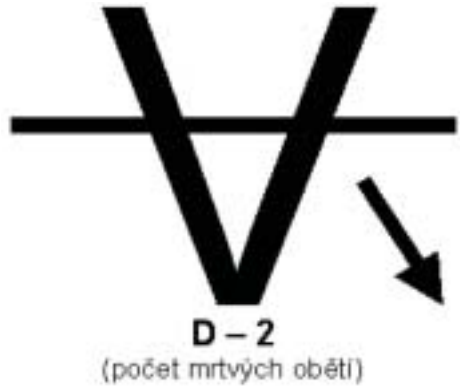
Označení polohy potenciální oběti:

Označení potvrzené polohy obětí:

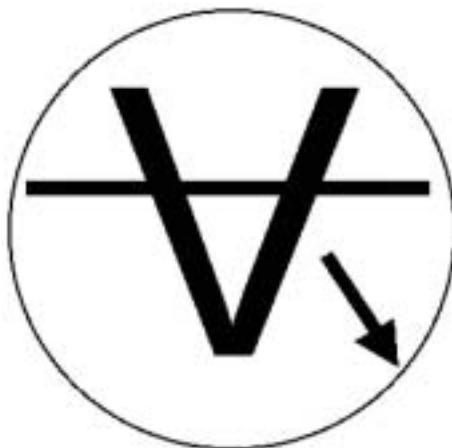
Označení oblasti pouze s mrtvými oběti:

Označení oblasti, kde byly vyproštěny žijící oběti:

Označení oblasti, kde byly vyproštěny mrtvé oběti:

C. Značení území vyznačovací fólií

Vyznačovací fólií, praporky apod. se zpravidla vymezují menší území. Tato mohou být rozšířena o další nebezpečné zóny, mosty atd. Větší oblasti pak vyžadují použití plotů, různých zábran, policejních hlídek atd.

Území, na kterém se pracuje:

Území s nebezpečím zřícení:

Kynologická specifika práce ve výšce a nad volnou hloubkou

Pohyb na místě nasazení může být spojen s nejednou překážkou, kdy je nutné, aby kynolog nebo samotný pes překonal výškové rozdíly na místě zásahu. Nejvhodnější je použití lanové techniky, kdy pomocí lanové techniky je kynolog schopen transportu na jinak nedostupná místa a provádět činnosti ve výšce a nad volnou hloubkou na budovách, v terénu, apod.

Veškeré práce ve výšce a nad volnou hloubkou mohou provádět pouze osoby, které prošly odbornou přípravou a splňují odborné požadavky v souladu s obecně závaznými předpisy nebo podle interních předpisů zasahujících složek IZS. Rovněž tak je samozřejmostí používání pouze schválených věcných prostředků pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou.

A. Zajištění proti pádu

Zajištění kynologa proti pádu se provádí sebejištěním a pracovním polohováním. Zajištění psa – pes je zajištěn v situaci, kdy je nutné zajištění psordova, dále během níže uvedených pracovních postupů. Platí zásada, že před jištěním psa musí být kynolog zajištěn proti pádu.

Kynolog využívá pro zajištění psa odsedávací smyčku, která mu nahrazuje vodítko a zajišťuje psa proti pádu z výšky. Odsedávací smyčka se připevňuje karabinou ke slaňovacímu postroji psa a k určenému bodu zachycovacího postroje kynologa.

Upozornění: Spojením kynologa se psem odsedávací smyčkou vzniká nebezpečí, že pes může být příčinou pádu kynologa z výšky svým nečekaným chováním a pohybem, proto je třeba věnovat zvýšenou pozornost pohybu a chování psa v nebezpečných úsecích. Pes by se měl chovat klidně a reagovat na stanovené povely kynologa.

B. Slaňování kynologa se psem

Jedná se o postup, kdy psod standardním způsobem slaňuje po laně se psem ustrojeným do slaňovacího postroje. Tento postup je možné použít při překonání terénních překážek, slanění do otvorů a objektů.

Pracovní postup:

1. fáze

- ustrojení kynologa a psa do slaňovacího postroje
- kontrola ustrojení a slaňovacích prostředků
- zajištění kynologa a psa odsedávací smyčkou
- připnutí slaňovacího postroje psa k postroji kynologa

2. fáze

- nasazení slaňovacího prostředku na lano

3. fáze

- převěšení váhy kynologa na lano: důležité upozornění: kynolog se psem upevněným na hrudi má

omezenou pohyblivost, přihlédne-li ke hmotnosti psa. Při přeseďání na lano je nutné maximálně dobrat lano. Zejména v případech, kdy kynolog překonává při nasednutí překážku jako je zábradlí balkónu, okno, apod. Po nasednutí se kynolog vytáčí zády do prostoru do natažených nohou.

4. fáze

- slánění během slánění drží psovod rukou lano pod slaňovacím prostředkem o něco níže, než je běžné při normálním slánění. Má větší přehled při slánění a kontroluje lano, aby se neomotalo psovi okolo končetin nebo ocasu a tím mu nezpůsobilo poranění nebo nezkomp-li-kovalo slánění psovoda. Rychlost slánění je nutno korigovat. Opět je nutné přihlédnout na hmotnost psovoda se psem, která při větší rychlosti sjíždění po laně způsobí poškození lana nebo nedobrzždění slánění při dosedání.

5. fáze

- dosednutí na cíl- psovod dosedá do kleku, pes stojí na zemi
- odpoutání slaňovacího postroje psa od postroje kynologa,
- odpoutání psovoda od lana,
- pes zůstává zajištěn odesedávací smyčkou k psovodovi.

C. Spouštění a vytahování psa

Psa je možné spouštět nebo vytahovat na určená místa. Spouštění a vytahování je náročnější postup, ale v mnohém je bezpečnější než ostatní způsoby (lezení, slaňování,..). Vytahování psa je možné provádět pomocí kladek a kladkostrojů. Druh kladkostroje závisí na:

- délce úseku vytahování nebo spouštění psa,
- dostupném materiálu,
- potřebném čase.

Spouštění psa - psa spouštíme s využitím slaňovacího prostředku nebo vytvořením

poloviční lodní smyčky v karabině HMS, která je vhodná pro účely spouštění břemen. Karabinu HMS připevňujeme do určeného bodu zachycovacího postroje kynologa, který je individuálně zajištěn proti pádu, nebo do pevného bodu.

Pracovní postup

1. fáze

- ustrojení psa do slaňovacího postroje,
- zajištění odsedávací smyčkou k postroji kynologa,
- kontrola ustrojení a zajištění.

2. fáze

- zajištění do lana,
- odjištění psa od odsedávací smyčky k psodovovi.

3. fáze

- vytahování, spouštění.

4. fáze

- dosednutí na cíl,
- zajištění odsedávací smyčky k psodovovi,
- odjištění od lana.

Bezpečnostní pravidla při přepravě kynologické skupiny vrtulníkem

A. Pohyb psa v okolí vrtulníku:

- pes musí být neustále pod dohledem psovoda,
- pohyb psa pouze na vodítku nebo odsedávací smyčce.

B. Bezpečnostní pravidla pro nástup a výstup z vrtulníku

S rotorem v klidu:

- přiblížení je možné pouze na pokyn pilota nebo palubního inženýra,
- veškerý pohyb okolo vrtulníku je možný pouze se souhlasem posádky vrtulníku,
- vstup na palubu vrtulníku je možný pouze se souhlasem posádky vrtulníku.

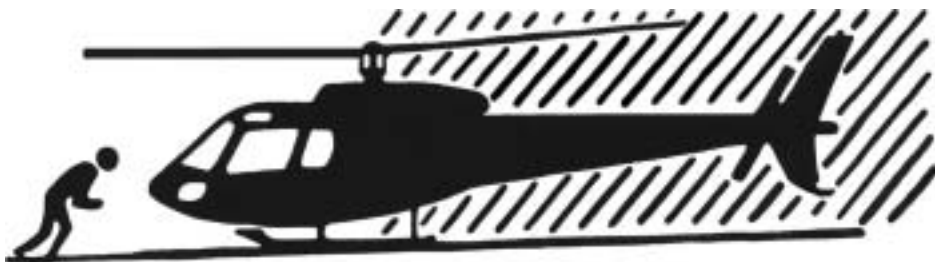
S rotorem v pohybu:

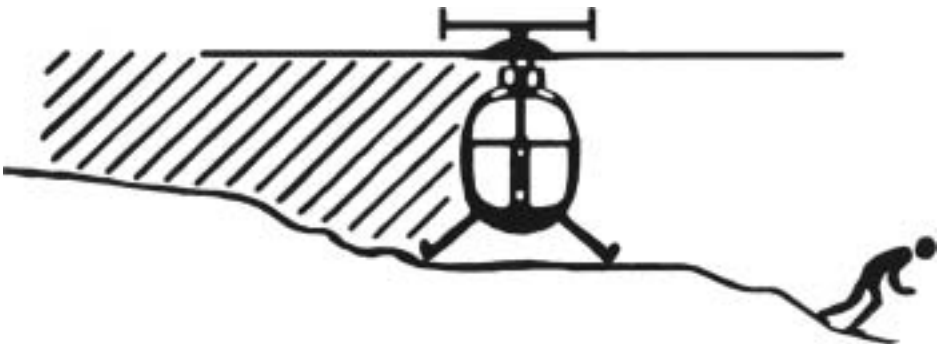
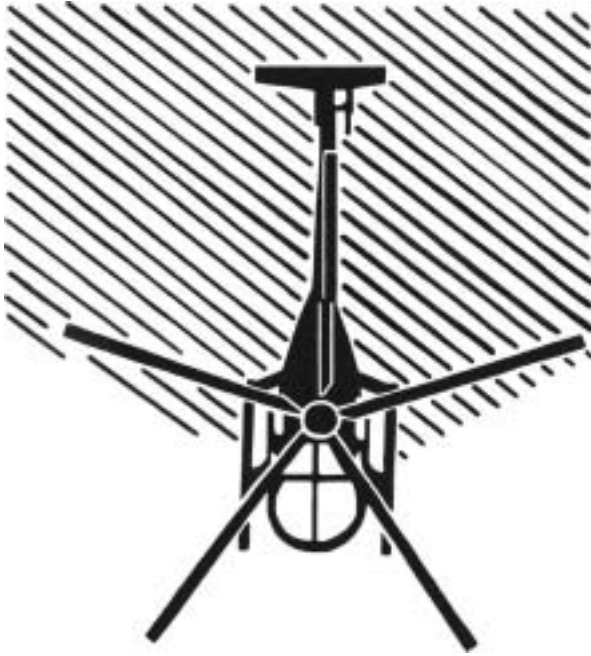
- přiblížení je možné pouze na pokyn pilota nebo palubního inženýra, a to pouze ze směru mimo nebezpečnou zónu (přední polosféra vrtulníku),
- nakládaný materiál, který by se vzhledem ke své délce mohl přiblížit k rotoru nést vodorovně.

C. Přeprava psa na palubě vrtulníku:

- pes má ochranný náhubek a je zajištěn odsedávací smyčkou,
- místo přepravy psa na palubě vrtulníku určí palubní inženýr, vysazovač,
- pokud není možné dodržet některou z uvedených zásad, je přeprava psa prováděna v mobilním přepravním kotci,
- po celou dobu transportu by pes neměl projevovat bázeň nebo agresivitu.

Přiblížení a odchod od vrtulníku. **Nebezpečné zóny jsou vyšrafovány.**

Nakládání materiálu do vrtulníku

Autorský kolektiv

Ing. Tomáš Hradil MV-generální ředitelství HZS ČR
Gustav Hotový lektor služební kynologie MV ČR
Ing. Martin Červenka Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje

Na tvorbě metodiky se dále podíleli

Vladimír Kuchta Svaz záchranných brigád kynologů ČR
Zdeněk Katolický Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR
Ing. Jiří Rulc Policejní prezidium ČR
MVDr. Miloslav Martinec Generální štáb Armády ČR
Karel Novák Horská služba ČR
František Schejbal Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
Josef Žalud Městská policie hl. m. Prahy
Pavel Šabacký Oblastní spolek Českého červeného kříže Brno-město

Fotografie

Ing. Tomáš Hradil MV-generální ředitelství HZS ČR

Metodika byla schválena k vydání na řádném jednání odborné kynologické komise
Ministerstva vnitra-generálního ředitelství
Hasičského záchranného sboru České republiky
dne 10. ledna 2005

Název: **METODIKA SUTINOVÉHO VYHLEDÁVÁNÍ
S VYUŽITÍM ZÁCHRANÁŘSKÝCH PSŮ**

Autor: kolektiv autorů

Odpovědný npor. Mgr. Karel Švanda
redaktor:

Vydal: MV-generální ředitelství HZS ČR
Kloknerova 26, 148 01 Praha 4

Grafická úprava: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I

Tisk: Tiskárna RETIP s.r.o., Stolín 51, 549 41 Červený Kostelec

Vydání: první

Rok vydání: 2005

Náklad: 500 ks

ISBN: 80-86640-38-8